

Besöksnäringen i Västra Götaland

2007 - 2016

VGR Analys 2018:17
Koncernkontoret
2018-09-26

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	OM BESÖKSNÄRINGEN	3
2.	SYSSELSÄTTNING	4
3.	UTBILDNINGSNIVÅ	6
4.	FÖRETAGSSTRUKTUR	7
5.	ANDEL SYSSELSATTA EFTER FÖRETAGENS STORLEK	8
6.	SPECIALISERINGSGRAD	10
BILAGA 1: BESÖKSNÄRINGENS SNI-KODER		13

Faktaruta

Det finns inte en enhetlig definition av vilka branscher som ingår i besöksnäringen. I den här rapporten har vi avgränsat och grupperat utifrån SNI-koder till följande delbranscher:

- *Bussföretag för fjärrtrafik*
- *Hotell och logiverksamhet*
- *Restauranger*
- *Rese- och turisttjänster*
- *Kultur- och underhållningsverksamhet samt biografer*
- *Sport-, fritid- och nöjesverksamhet*

Se bilaga 1 för exakt siffernivå

1. Om besöksnäringen

Besöksnäringen är en växande sektor när det gäller sysselsättning. Sektorn är också en viktig så kallad instegsbransch för personer med ingen eller kort arbetslivserfarenhet och utbildningsnivå. En stor del av sektorn har låga formella kompetenskrav. Dessutom är det en bransch där antalet sysselsatta totalt har ökat kraftigt, till skillnad från många andra branscher. Sysselsättningsstatistiken visar att branschen fyller en viktig funktion för att sysselsätta personer som är födda utrikes, det gäller framförallt inom hotell och restaurang.

Som så många andra branscher är generellt svårt att rekrytera, framförallt för de tjänster som kräver högre kompetens. Jämfört med många andra branscher har besöksnäringen högre andel säsongsjobb och visstidsanställningar. Tillsammans med obekväma arbetstider för många gör den mindre attraktiv. Ofta arbetar man också en kortare period av sitt arbetsliv i besöksnäringen.

Enligt Tillväxtverket fortsätter svensk besöksnäring att stärka sin internationella konkurrenskraft, och tillväxten märks med ökad sysselsättning. Senast rapporten "Turismens årsbokslut 2017" visar att turismen bidrog med över 10 000 nya jobb i Sverige. Utländsk turism utgör 6,4 procent av den svenska exporten.

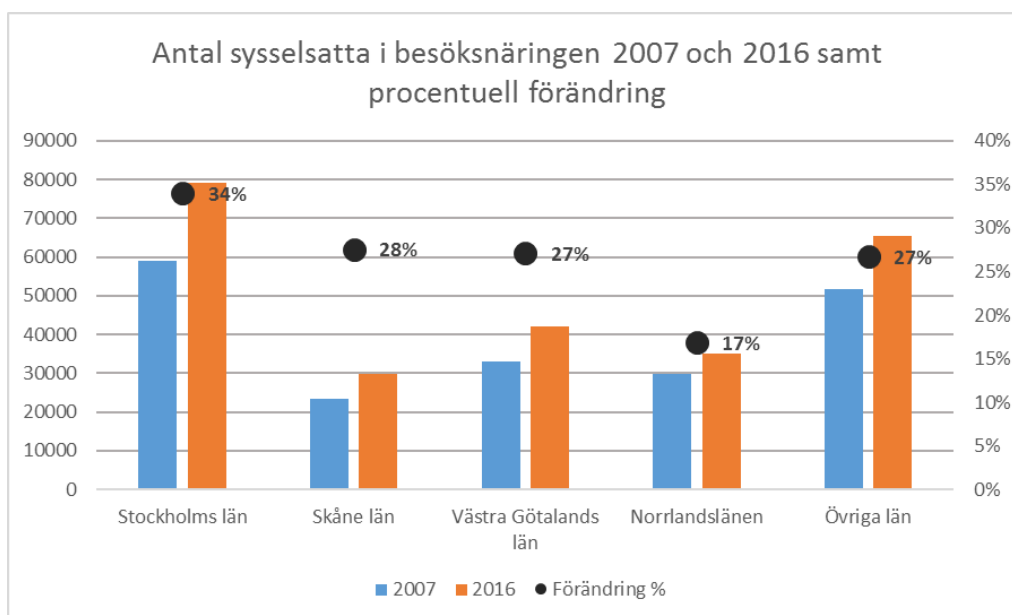
I den här rapporten ingår följande delbranscher: bussföretag för fjärrtrafik, hotell och logi-verksamhet, restauranger, biografer, rese- och turisttjänster, kultur- och underhållningsverksamhet samt sport-, fritid- och nöjesverksamhet. Det finns ingen exakt definition av vad som ingår i besöksnäring eller turismen.

Utifrån ovan definition var 251 600 sysselsatta i besöksnäringen i Sverige år 2016. Av dessa finns 17 procent i Västra Götaland vilket motsvarar 42 100 sysselsatta. Besöksnäringen ger arbete till 5 procent av de sysselsatta i Västra Götaland. Det gör den till en förhållandevis stor sektor, tex finns 32 000 sysselsatta i fordonssektorn.

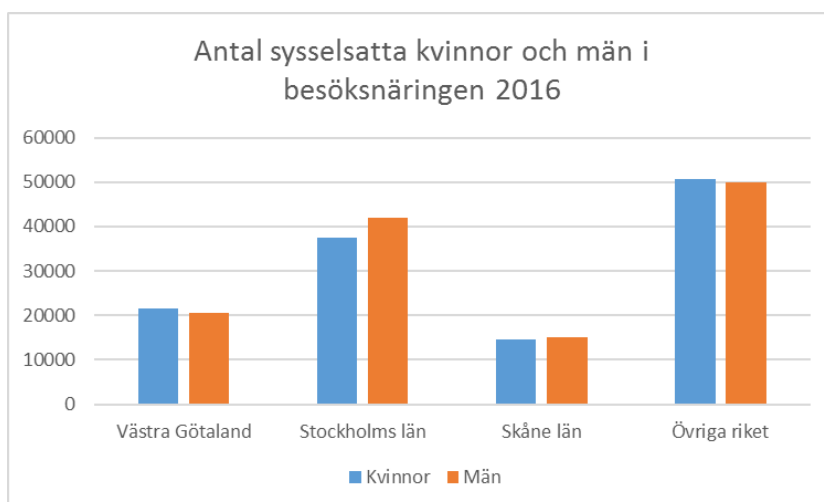
2. Sysselsättning

Antalet sysselsatta i besöksnäringen i Sverige har ökat med 28 procent från 2007 till 2016. Störst ökning ser vi inom biograf, rese- och turisttjänster (exklusive resebyrå) samt logi och restaurang.

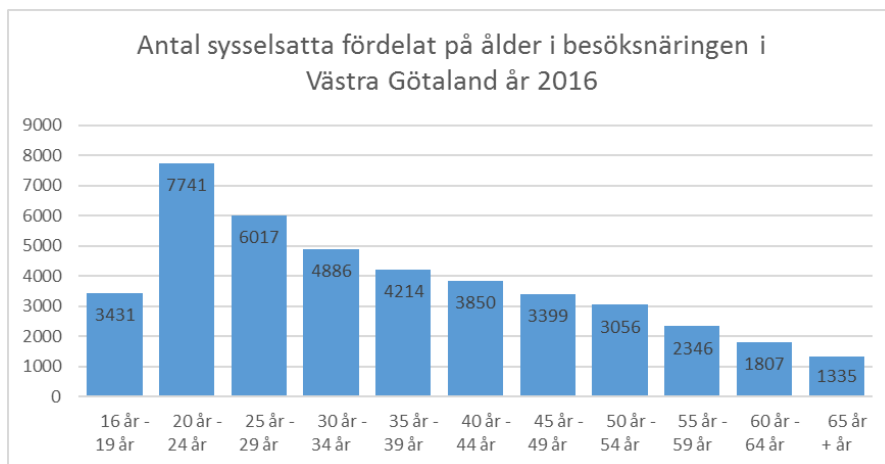
Sysselsättning har ökat i samtliga län även om variationen är stor, allt från 11 procent i Västernorrland till 34 procent i Stockholms och Uppsala län. Stockholms län har flest sysselsatta, 79 250, vilket är en ökning på 34 procent sedan 2007. I Västra Götaland har antalet sysselsatta ökat med 27 procent vilket var 42 100 år 2016. I Skåne har sysselsättningen ökat med 28 procent. I de mer glesbefolkade länen Västernorrland, Norrbotten, Jämtland och Dalarnas län har antalet sysselsatta ökat i lägre takt men ligger trots det på 17 procent. Besöksnäringen andel av alla sysselsatta i respektive län är högst på Gotland och i Jämtlands län. Lägst är andelen har besöksnäringen i Kronoberg och Blekinge.

I Sverige är 51 procent män och 49 procent kvinnor av de sysselsatta i besöksnäringen. I Västra Götaland är fördelningen 49 procent män och 51 procent kvinnor. Inom besöksnäringens olika delbranscher är det större skillnad mellan andelen kvinnor och män. I till exempel bussföretag är det 82 procent män medan det i resebyråer är 74 procent kvinnor. Restaurang är den största delbranschen och där är fördelningen jämn mellan kvinnor och män.

Många unga arbetar i besöksnäringen. Dubbelt så många 20 till 24 åringar finns i branschen jämfört med samtliga branscher i Västra Götaland. Över hälften av de sysselsatta i besöksnäringen är yngre än 34 år. Antalet sysselsatta sjunker med ålder. Andelen över 50 år är betydligt lägre jämfört med samtliga branscher i Västra Götaland. Åldersstrukturen är problematisk ur ett kompetensförsörjningsperspektiv, för även om branschen inte drabbas av stora pensionsavgångar arbetar många av de yngre en kort tid i besöksnäringen.

Sysselsättningen i Västra Götaland

Närmare hälften av de sysselsatta i besöksnäringen arbetar inom restaurang, och det gäller i alla fyra delregioner. Sport-, fritid- och nöjesverksamhet är tillsammans med hotell och logi de näst största delbranscherna. Besöksnäringen har högst andel sysselsatta i Göteborgsregionen, 5,7 procent vilket är närmare 30 000 sysselsatta. I Fyrbodal är andelen nästa lika hög som i Göteborgsregionen, 4,7 procent. Skaraborg och Sjuhärad ligger på 3,6 respektive 3,2 procent. I Fyrbodal är hotell och logi en förhållandevis stor delbransch. I Göteborgsregionen dominerar framförallt rese- och turisttjänster samt kultur, underhållning/bio.

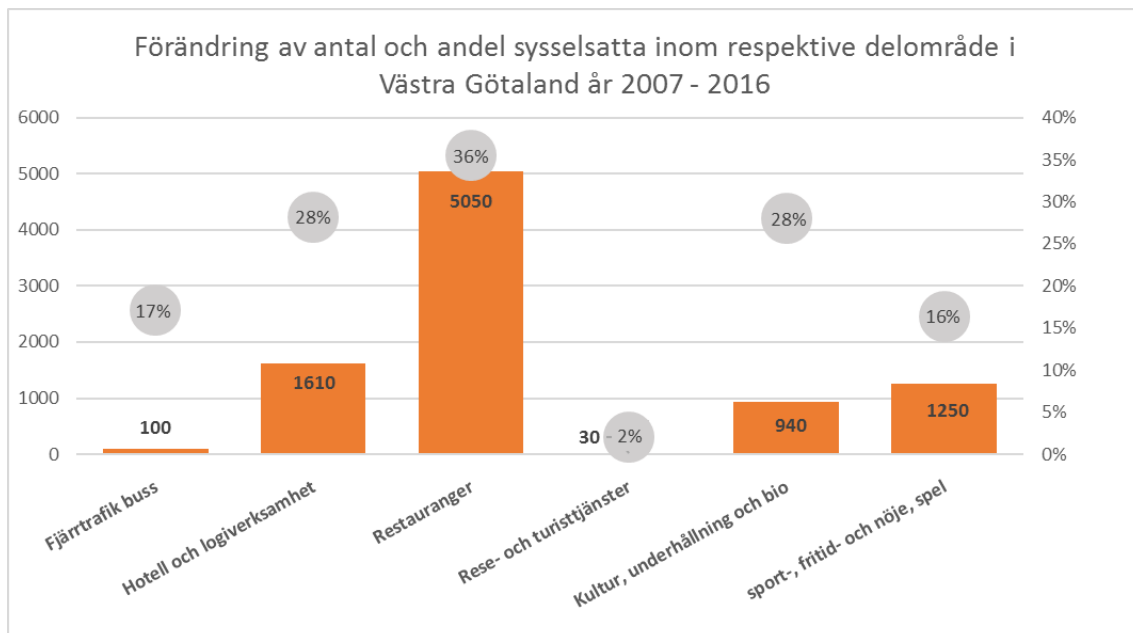
Antal sysselsatta efter delområde i besöksnäringen 2016 och andel av totalt sysselsatta i delregioner (inklusive Kungsbacka).

	Fjärr- trafik buss	Hotell och logi- verksa mhet	Restau- ranger	Rese- och turist- tjänster	Kultur, under- hållning / bio	sport, fritid nöje och spel	Totalt besöks- näring
Fyrbodal 266 000 inv.	50	1 430	2 690	100	270	1 010	5 550 (4,7%)
Göteborgs- regionen* 982 000 inv.	310	4 900	13 350	1 330	3 540	6 160	29 590 (5,7%)
Sjuhärad 217 000 inv.	140	300	1 610	110	180	890	3 230 (3,2%)
Skaraborg 262 000 inv.	150	700	2 210	90	270	920	4 340 (3,6%)
Västra Götaland* (1 728 000 inv.)	650	7 330	19 860	1 630	4 260	8 980	42 710 (5%)

* Inklusive Kungsbacka

(Avrundade siffror)

Ökningen på 27 procent av sysselsatta i besöksnäringen från 2007 till 2016 innebär närmare 9 000 fler sysselsatta i Västra Götaland. Inom restaurang har andelen sysselsatta ökat med 36 procent från 2007 till 2016. Inom hotell- och logiverksamhet och kultur, underhållning och bio har sysselsättningen ökat med 28 procent. Inom rese- och turisttjänster har sysselsättningen ökat med 2 procent, trots att sysselsättningen på resebyrå har minskat.

3. Utbildningsnivå

I Besöksnäringen har 72 procent som högst en utbildning på gymnasienivå. Jämfört med samtliga sysselsatta i Västra Götaland är det en hög andel. Besöksnäringen har generellt många yrken där gymnasienivå, t.ex. inom restaurang, bussföretag för fjärrtrafik, sport-, fritid-, och nöjesverksamhet. Andelen med kortare eftergymnasial utbildning ligger på 16 procent, samma nivå som för alla sysselsatta i Västra Götaland. Dessa arbetar i huvudsak inom rese- och turist-tjänster samt kultur, underhållning, bio. Sysselsatta med eftergymnasial utbildning längre än 3 år finns i första hand inom kultur och underhållning. Det kan vara författare, journalister, skådespelare men också professionella inom idrotten samt resebranschen.

Antal sysselsatta efter utbildningsnivå 2016

	Upp till gymnasie-nivå	Efter-gymnasial utb <3 år	Efter-gymnasial utb >3 år	Forskar-utbildning
Besöksnäringen	29 600	6 700	4 900	60
andel	72 %	16 %	12 %	0,1 %
Västra Götaland				
andel	59 %	15 %	25 %	1,3 %

4. Företagsstruktur

Totalt i Sverige finns 104 000 arbetsställen inom besöksnäringen. De flesta arbetsställen är också ett företag men några företag har flera arbetsställen. En tredjedel av företagen, i både Sverige och i Västra Götaland, har anställda och resten, två tredjedelar, är enmansföretag. Sedan 2010 har andelen företag ökat med 30 procent. Framförallt har antalet enmansföretag ökat kraftigt.

Antal företag efter storleksklass och region 2016

	Antal företag fördelat efter antal anställda					
Län	0	1-9	10-49	50-249	250+	Totalt
Västra Götaland	10 700	4 390	870	85	6	16 050
Stockholm	22 020	7 430	1 610	180	12	31 250
Skåne	8 990	3 590	660	45	1	13 290
Övriga riket	28 530	12 480	2 260	160	4	43 430
Totalt	70 240	27 890	5 400	470	23	104 020

* Siffrorna avser arbetsställen. Ett företag kan i vissa fall ha flera arbetsställen. Avrundade siffror.

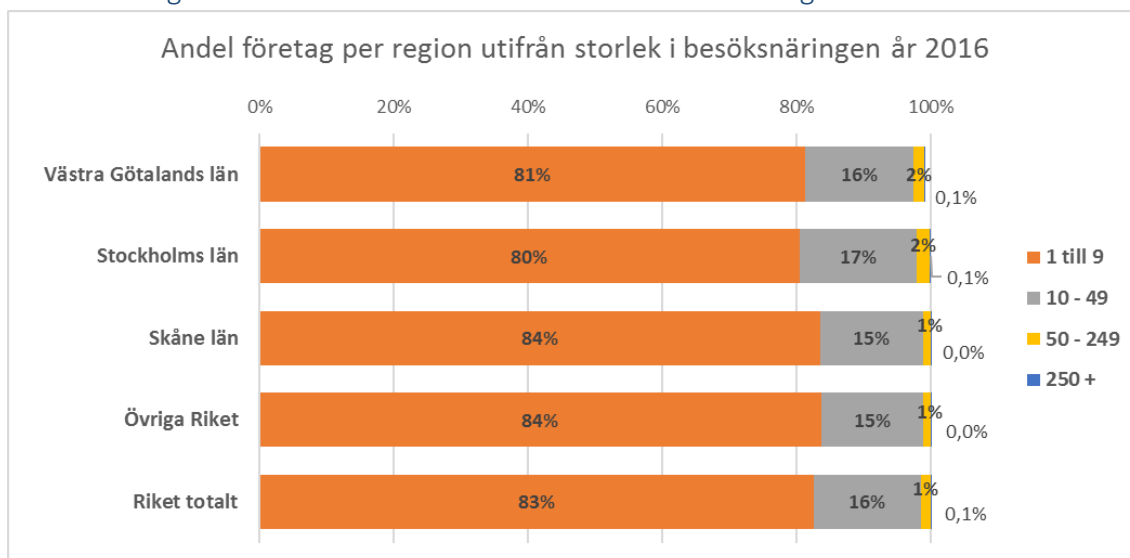
Det största aktiebolaget i besöksnäringen i Västra Götaland är Lisebergs AB med runt 1 000 helårsanställda enligt Bisnode. Enligt Lisebergs websida är det 400 tillsvidareanställda och ytterligare 2 400 säsonganställda. De tio största företagen ligger alla i Göteborg, varav flera är hotell. Därutöver finns offentligt ägda bolag som Operan, Symfonikerna, Stadsteatern och Casino Cosmopol. Största företag i Fyrbodalen är Strömstad SPA & Resort AB (90 helårsanställda), i Skaraborg är det Skara Sommarland AB (75) och i Sjuhärad är det största företaget Hotel Prominence AB i Borås (40).

De tio största företagen inom besöksnäringen i Västra Götaland år 2016

Företag	Antal anställda 2016
Liseberg AB	1 040
Gothia Towers AB	620
GöteborgsOperan AB	500
Casino Cosmopol AB	250
Hotel Posthuset AB	240
Göteborgs Symfoniker AB	170
Scandic Hotels Opalen AB	150
Scandic Hotels Europa AB	150
Göteborgs Stadsteater AB	140
Egencia Sweden AB	130

I Skåne är 84 procent av företagen små med 1 till 9 anställda i besöksnäringen. I Västra Götaland är andelen företagen 81 procent i små företag. Variationen mellan länen är låg men Stockholms län och Västra Götaland har något högre andel större företag med fler än 50 anställda.

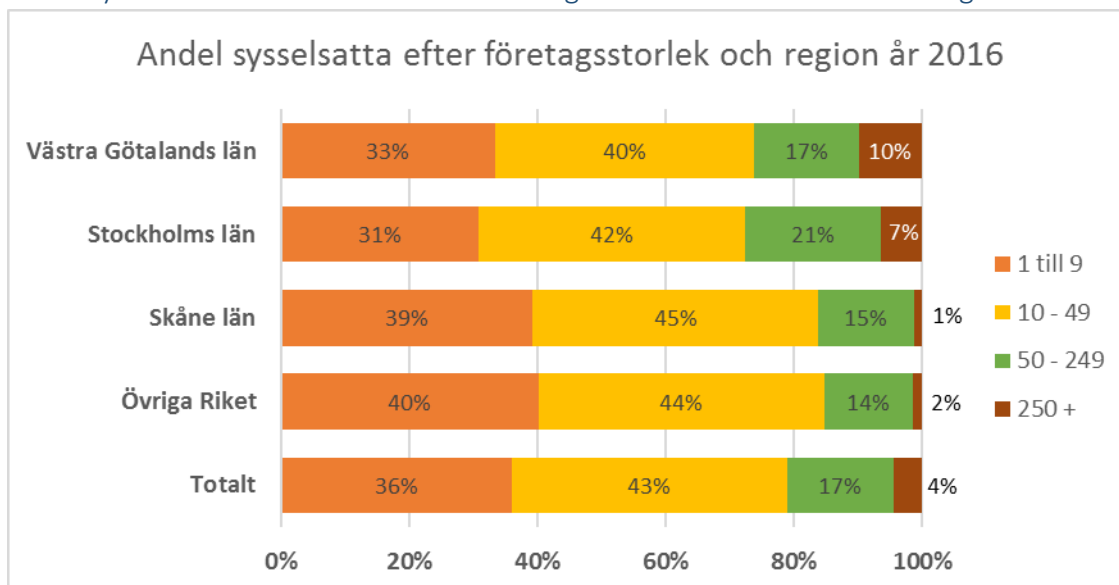
Andel företag med minst en anställd efter storleksklass och region år 2016

5. Andel sysselsatta efter företagens storlek

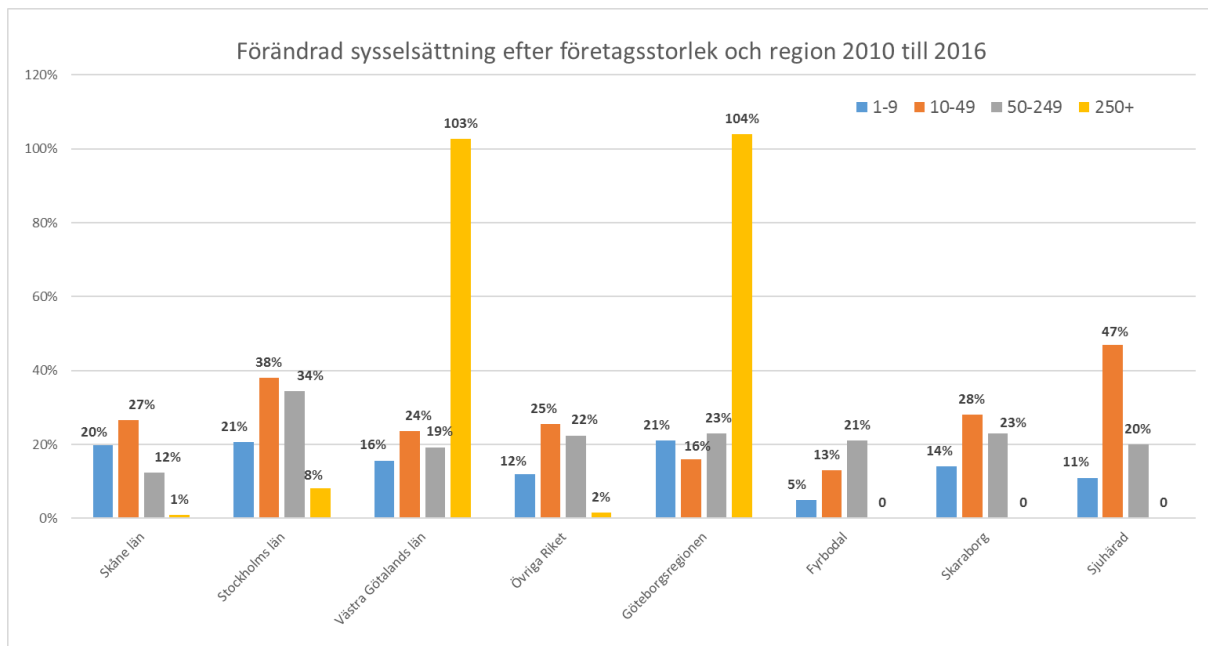
Besöksnäringen har en betydligt högre andel anställda i små företag (<50 anställda) än genomsnittet för samtliga branscher som ligger på 50 procent. I Västra Götaland är andelen 73 procent medan andelen i både Skåne och övriga riket är 84 procent. I många branscher är förhållandet det omvända, till exempel inom fordonsindustrin där 90 procent av de sysselsatta i Västra Götaland finns i företag med fler än 250 anställda. Relativt andra regioner i Sverige har Stockholms län och Västra Götaland en högre andel sysselsatta i de största företagen med fler än 250 anställda.

Andel sysselsatta efter storleksklass i företag med minst en anställd och region år 2016

Diagrammet visar stora variationer av förändrad sysselsättning utifrån företagsstorlek mellan regioner och delregioner. Framförallt har antalet anställda i stora företag ökat i Göteborgsregionen. Både Skåne och Stockholm har en stor ökning skett av sysselsatta i företag med 10 till 49 anställda. I Stockholms län har det skett en högre ökning jämfört med övriga län i företag med 50 till 250 anställda. Sjuhärad har en stor ökning av sysselsatta i företag med 10 till 49 anställda.

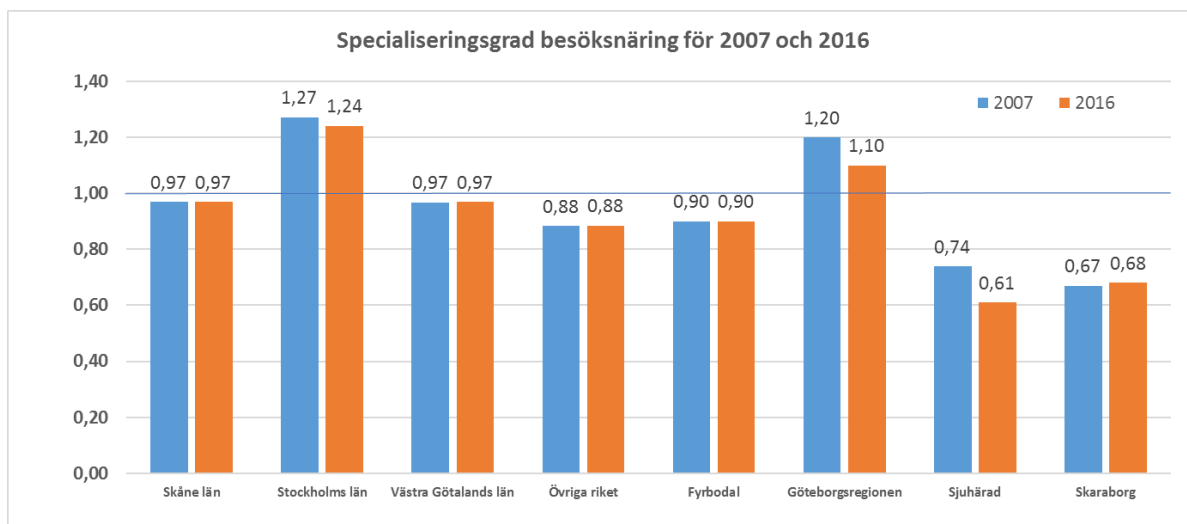
Förändring i antal anställda efter storleksklass i företag med minst en anställd och region år 2010 till 2016

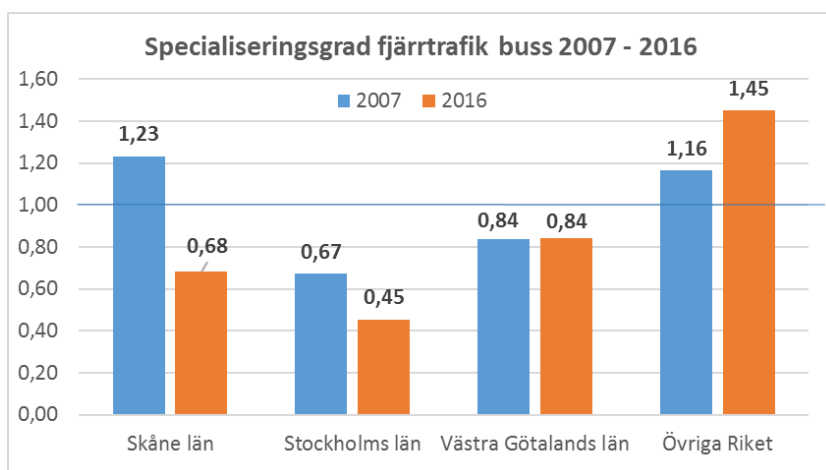
6. Specialiseringsgrad

Specialiseringsgraden beskriver sektorns andel av totala sysselsättningen i en region jämfört med motsvarande andel på nationell nivå. Om andelen är större i regionen än i riket kan man säga att regionen är specialiserad i denna bransch.

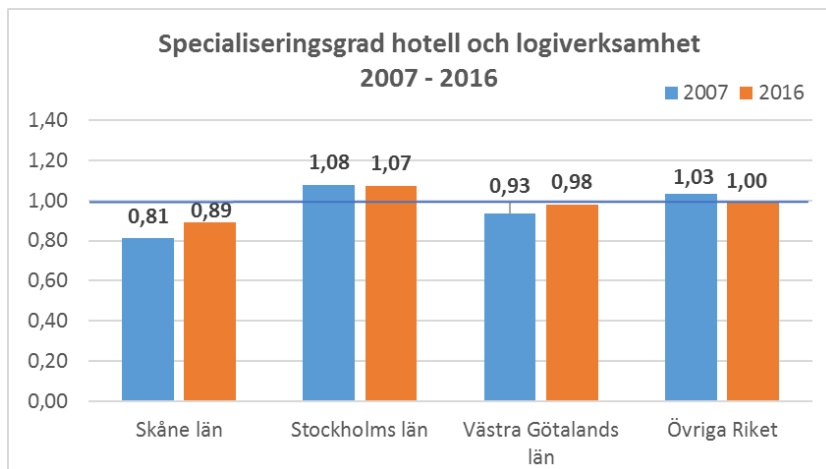
Stockholms län har en specialisering inom besöksnäringen, vilket också är förväntat för en huvudstad som får många besökare. Både Västra Götaland och Skåne ligger precis under 1-strecket och saknar specialisering. Men inom Västra Götaland har Göteborgsregionen en specialisering inom besöksnäringen. Fyrbodal når inte riktigt upp till 1 men ligger betydligt högre än Skaraborg och Sjuhärad.

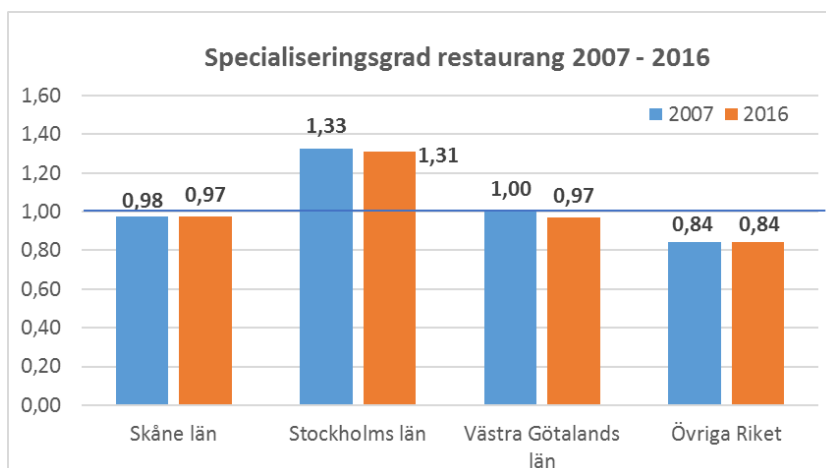
Följande diagram visar specialiseringsgraden inom respektive delområde för åren 2007 och 2016. Stockholm en specialisering inom de flesta områden till skillnad från Västra Götaland, Skåne och övriga län. Delområdet fjärrtrafik med buss är ett undantag där Stockholm ligger långt under 1 och övriga riket har en specialisering. Sen 2007 har specialiseringsgraden sjunkit i både Skåne och i Stockholms län.

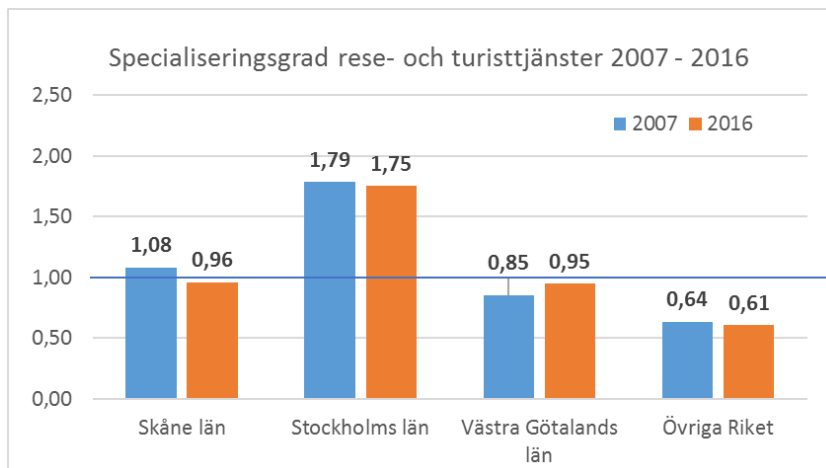
Inom hotell och logiverksamhet har alla län en specialiseringsgrad nära 1. Stockholm ligger något högre och Skåne något lägre. Utvecklingen från 2007 visar att specialiseringsgraden närmar sig 1 för samtliga län.

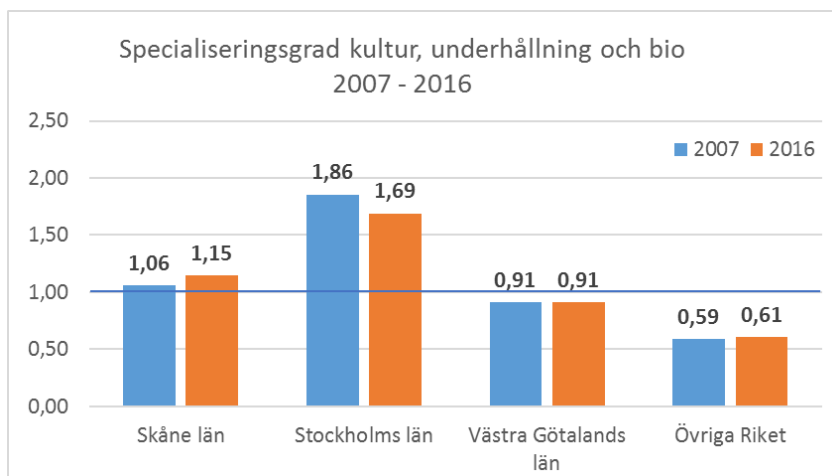
Enbart Stockholms län har en tydlig specialisering på 1,3. Västra Götaland har en specialiseringsgrad på strax under 1 inom restaurang.

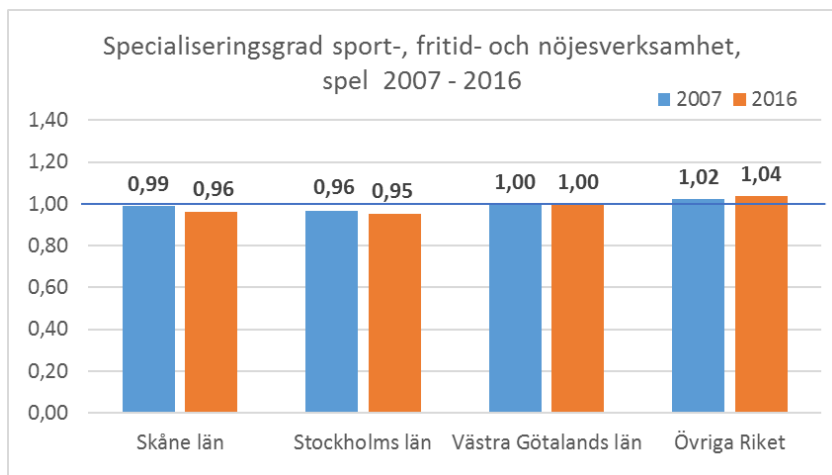
Inom rese- och turisttjänster dominerar Stockholms län med en hög specialiseringsgrad. Över tid har specialiseringsgraden ökat i Västra Götaland och närmare sig 1.

Inom kultur, underhållning och bio har Stockholms län en hög specialisering och även Skåne har en specialiseringsgrad över 1. Västra Götaland ligger under 1 och övriga riket betydligt under 1.

Inom sport-, fritid-, och nöjesverksamhet och spel är specialiseringsgraden nära 1 för samtliga län i Sverige. Även detta delområde är stabilt över tid. Västra Götaland låg exakt på 1 både 2007 och 2016.

Bilaga 1: Besöksnäringens SNI-koder

SNI-koder	Aktivitetsrubrik
49.390	Charterbussföretag, bussföretag för fjärrtrafik
55.101	Hotell med restaurang
55.102	Konferensanläggningar
55.103	Hotell utan restaurang
55.201	Vandrarhem m.m.
55.202	Stugbyar m.m.
55.300	Campingplatser m.m.
56.100	Restauranger
59.140	Biografer
79.110	Resebyråer
79.120	Researrangörer
79.900	Turistbyråer o.d.
90.010	Producenter av konstnärliga, litterära och artistiska verk
90.020	Stödföretag till artistisk verksamhet
90.030	Enskilda artister, författare, journalister m.fl.
90.040	Teater- och konserthusföretag o.d.
92.000	Spel- och vadhållningsföretag
93.111	Skidsportanläggningar
93.112	Golfbanor, golfklubbar
93.113	Motorbanor
93.114	Trav- och galoppbanor
93.119	Sporthallar, idrottsplatser och andra sportanläggningar
93.120	Sportklubbar och idrottsföreningar
93.130	Gymanläggningar
93.191	Tävlingsstall
93.199	Professionella idrottsutövare, sportarrangörer, sportadministratörer
93.210	Nöjes- och temaparker
93.290	Övriga fritids- och nöjesanläggningar